

Draaiboek voor beoordeling natuurontwikkeling

Om natuurwaarden op oude landbouwgronden te realiseren zijn vaak ingrijpende en kostbare maatregelen nodig. Of het gewenste resultaat wordt bereikt was meestal moeilijk vast te stellen door een gebrek aan geregistreerde informatie. Alterra ontwikkelde een methode waarmee projecten voortaan beter kunnen worden geëvalueerd.

Natuurontwikkeling op oude landbouwgronden is een belangrijk onderdeel in het natuurbeleid. De Dienst Landelijk Gebied (DLG) koopt gronden van boeren op en richt deze zo goed mogelijk in. Vaak met drastische maatregelen, zoals verhoging van het waterpeil of verwijdering van een jarenlang zwaar bemeste bodemlaag. Hierna draagt DLG de gebieden over aan een beheerende instantie. Hoe het vervolgens verder gaat met de natuurontwikkeling, blijkt in de praktijk slecht te worden bijgehouden. "De overheid doet van alles om mooie natuur te krijgen, maar vervolgens wordt er nauwelijks systematisch naar het resultaat gekeken", vertelt Dick Melman van Alterra. Hoogstens is er aandacht voor de aanwezigheid van soorten

planten en dieren. Maar hoe bijvoorbeeld de bodem of waterhuishouding verandert na genomen maatregelen wordt nauwelijks vastgelegd. "We zien uiteindelijk wel mooi landschap, maar een daadwerkelijke meting van de veranderingen ontbreekt."

Bouwstenen

Melman ontwikkelde met collega's een draaiboek waarmee je beter kunt beoordelen of een project geslaagd is of niet. "Voor een goed beeld van de inspanningen moet je systematisch een dossier aanleggen. Wij hebben daarvoor de bouwstenen aangeleverd", vertelt hij. Wat zijn bijvoorbeeld de gestelde natuurdoelen, wat is het inrichtingsplan en het beheer voor-

stel. Dit samenbrengen kan volgens de onderzoekers leiden tot aanpassingen in het beheer, heroverweging van de doelstelling of zelfs verandering van locatie.

Voor de hand liggende bouwstenen, lijkt het. Toch blijken de doelen die bij aanvang van een project zijn gehanteerd vaak allang vergeten. Door alle plannen en doelen vooraf vast te leggen, is het resultaat van een project beter te beoordelen.

Ter ondersteuning pleit Melman voor een dossier per gebied. "DLG koopt grond en draagt dit over aan terreinbeheerders, maar de overdracht is vaak gebrekkig. Wij adviseren daarom voor een continu bestand, bijvoorbeeld op internet."

Cluster	Ecologische hoofdstructuur
Informatie:	www.kennisonline.wur.nl
Contact:	Dick.Melman@wur.nl 0317 - 48 57 72

De Helpdeskvraag van:

Annette Gravendeel, beleidsondersteuner bij LNV-directie Kennis

Annette Gravendeel: "Nieuwe woningen op oude boerenerven kun je laten passen in het landschap."

Als boeren stoppen ontstaan er kansen voor burgers die op het platteland willen wonen. Maar wie onderhoudt het landschap? De gemeente Tubbergen en de provincie Overijssel begonnen in 2007 een proef om grote vrijgekomen erven te ontwikkelen tot 'knooperven'. Na bedrijfsbeëindiging maken lelijke loodsen en silo's plaats voor woningen die goed in het landschap passen. Nieuwe bewoners verplichten zich tot het gezamenlijk

onderhoud van kleine karakteristieke cultuurelementen als houtwallen en kerkpaden. De landbouwgrond gaat naar boeren die hun bedrijf willen uitbreiden. Grootschalige landbouw gaat zo hand in hand met behoud van een kleinschalig landschap. "Een prachtig initiatief", vindt Annette Gravendeel. "De toegankelijkheid van het landelijk gebied groeit en cultuurhistorische gebouwen blijven behouden." Gravendeel vroeg

Alterra uit te zoeken waar in Nederland de meest kansrijke gebieden liggen voor knooperen. Daar rolde een kaart met hotspots uit op basis van vraag en aanbod. "Op plaatsen waar veel boeren stoppen is veel aanbod aan erven waar burgers activiteiten kunnen gaan ontplooiën. Daar waar veel mensen wonen is de vraag naar landelijk wonen en werken groot", licht Herman Agricola van Alterra toe. De kaart laat zien dat zowel het stedelijke westen als het landelijke oosten beschikken over een aantal kansrijke plaatsen voor knooperen.

Gravendeel gebruikte het overzicht voor een kleine conferentie voor wethouders in januari. "Veel plaatsen worstelen om vrijkomende grote erven mooi in het landschap te laten passen. Door de wethouders kennis te laten maken met het concept knooperf willen we hen stimuleren mee te denken. Pas als er echt een knooperf is gerealiseerd, brengen we het landelijk onder de aandacht van gemeenten", zegt Gravendeel.

Helpdesk

De Helpdesk biedt beleidsmedewerkers de mogelijkheid om kennis snel en strategisch in te zetten. Voor het stellen van kennisvragen kunt u terecht op www.kennisonline.wur.nl.